

tődtek temperamentumuk szerint. Az olvasó lassan elkomorult, a bárgyú tréfakedvelők is rájöttek, hogy nincs szó stílparódiáról, Krúdy haláláról van szó e regényben. És még valamiről, kényes és kínos kérdésről, egy olyan világ haláláról, amelybe az olvasó is beletartozik...

Ez utóbbi volt a fontosabb. Nem Krúdy-regényt írt Márai (Krúdy csak meghal benne), műve Szindbádról szól, a hajósról s e név Krúdy regényeiben egy magatartást, életformát jelentett, Márai regénye pedig e magatartás pusztulását ábrázolja ki. Nem tagadja meg, ellenkezőleg: felmutatja még egyszer, tökélye legteljesebb formájában, még nyelvéhez is alkalmazkodva, szemünk láttára éli át. Ez nincs többé, ezt nem tanultátok meg, ezt bontják le a város különböző pontjain, ennek mond ellent egész világok: Szindbád, a hajós nem lenné már helyét e városban s ezért halt meg Krúdy Gyula is, ki nem volt irodalompolitikus, nem volt politikus, nem volt tag, nem volt elnök, nem volt vezér, nem volt szerkesztő. Író volt és úriember. Nem vánnyadt megszálottja a léleknek, nem rabja tehetségének, nem szolgálja a pénznek, nem követője mozgalomnak. Sirját írók, színészek, katonák, kocsmárosok, koldusok, hitelezők, asszonyok, szüzek, cédák, gyerekek, festők, muzsikuskok, cigányok, tudósok, keresztények, zsidók, tanárok és tanítványok állták körül: sokféle gyászuk a teljes életet gyászolta. Kosztolányi egyszer Rómában egy éjjel verset írt hozzá, egy zsoke emlékszik, hogy 1906-ban nagyobb összeget nyert, Révész Béla róla vizionál s látja frakkos alakját a koporsóban s egy drága ifjú halott utolsó éjein az Asszonyágok díja lapjain kísérte meg pótolni mindazt, ami életéből végképp kimaradt.

Szindbád, a hajós. Ki volt Krúdy Gyula? Egyszerű a títok: író volt és úriember, abban a világban, melyben

★

MÁRAI SÁNDOR:
SZINDBÁD HAZAMEGY

Budapest, 1940. Révai.

A kedély jegyében kezdték olvasni Márai regényét, mikor a Magyar Nemzet közölni kezdte, azzal az elnéző jókedvvel, amivel hajdan a Krúdy-tárcákat, Krúdy-regényeket futották át a reggeli és a hivatal, vagy az ebéd és a délutáni álom között. Finomabb lelkek később hangvillával próbálgatták, hogy sikerül-e Márainak a Krúdyhang, az elhunyt nagy író tisztelői lelkesedtek, meghatódtak, vagy megsér-

még lehetett írni s melyben éltek úri-
omberek. Ezt írja meg Márai Sándor,
úgy, hogy műve szépsége a garancia
arra: ebből a halálból van feltáma-
dás. Szép lesz majd írni valaha köny-
véről: ma csak elolvasni lehet s oda-
tenni a magyar olvasók asztalára.

Bóka László

★

Szerkesztésért és kiadásért felelős: Desseffy Gyula gróf.